

[Peder Christensen.]

flere mejerier sammen, medens fornyelse af bestående mejerier ikke kan komme i betragtning, men da man ikke ved noget om, om mejerier på 10 mill. kg mælk er mere økonomiske end mejerier på f. eks. 3,5 mill. kg, synes det urimeligt at favorisere en sådan udvikling ved statens midler.

Et andet forhold, som jeg bemærkede på mejerier i Sverige og Norge, var den meget omfattende administration, som de store centralmejerier medførte.

De principielle synspunkter i denne sag er: for det første, om bønderne selv skal bestemme udviklingen indenfor dansk mejeribrug, eller om man fra statens side skal søge at føre denne ind i en bestemt retning, og for det andet, om vi skal gå ind for en statsfinansiering af mejeribrug, gå ind for en statsfinansiering af hovederhvervet i Danmark.

Med den højtærede handelsministers udtalelser til „Nationaltidende“ for ca. 14 dage siden in mente ser det ud til, at dette lovforslag kun er et foreløbigt mål for regeringen. Det vil vel sige, at man ønsker at gå videre med statsfinansiering af erhvervslevet.

Venstre ønsker, at udviklingen indenfor dansk mejeribrug og dansk landbrug fortsat skal hvile på landmændene selv uden statens indblanding, og venstre ønsker ikke at medvirke til en statsfinansiering af dansk erhvervsliv. Det må være pengeinstitutterne, d. v. s. erhvervslivet selv, der løser denne opgave. Venstre kan altså ikke give tilsagn om medvirken til dette lovforslags gennemførelse.

Tesdorpf: Mit partis ærede ordfører ved behandlingen af forslaget om oprettelse af en genopbygningsfond, som er forudsætningen for det lovforslag, vi nu behandler, viste ikke det forslag nogen interesse. Jeg kan ganske slutte mig til mit partis ordfører og til de andre ærede ordførere, der havde samme synspunkt. Hvis vi, som ser således på det, var alene om at bestemme, var der i og for sig slet ingen grund til at behandle dette lovforslag, men for det tilfældes skyld, at der skulle blive flertal for forslaget, vil jeg gerne sige nogle få ord om dets saglige og tekniske side.

For det første vil jeg gerne sige, at jeg synes, det er underligt, at det netop er mejerierne, man vil betænke med støtte fra staten, for trods al usikkerhed med hensyn til fremtiden er mejeribrug dog noget af det i vort erhvervsliv, der har ligget mest støt. Når man tænker en lille smule

historisk på mejeribrugets udvikling, tænker på den modstand, oprettelsen af vore andelsmejerier i 80'erne mødte, ikke mindst fra kreditgivningens side, og tænker på, at det lykkedes at gøre det ved privat initiativ, kan man med rette undre sig over, at det skulle være nødvendigt at give hjælp, at det ikke skulle være muligt for disse mejerier, som i dag eksisterer og blot skal rationaliseres og moderniseres, måske sammenlægges, at gøre det ved egen og ved medlemmernes hjælp.

Jeg synes, at man med rette kan sige, at hvis ikke det kan lade sig gøre ved egen hjælp, må der være noget galt med grundlaget, og det bliver ikke bedre, fordi staten går ind i det. Derfor bliver det for mig mere et spørgsmål om, hvilke planer, hvilke produktionsformål mejerierne har, hvilke mål man skal stile efter, når en rationalisering skal finde sted, og jeg er enig i, at der skal finde en rationalisering sted. I den henseende findes der i og for sig ikke andet grundlag end de undersøgelser, som produktions- og råstofkommissionen afgav betænkning om i 1938. Disse undersøgelser var for sin tid meget værdifulde undersøgelser, som også er lagt til grund for det forslag, vi behandler her, men jeg synes, der er grund til at fremhæve, at disse undersøgelser ligger 10 år tilbage, og at der ligger en verdenskrig og en hel revolution både på det tekniske og økonomiske område imellem dengang og nu. Vort smør er stadig en god handelsvare, og vor ost tildels også, men jeg vil gerne spørge den højtærede landbrugsminister, om han ikke kan tænke sig, at drikkemælk, mælk i naturtilstand og måske også i nogen grad som kondenseret pulver bliver fremtidens dyrest betalte mejeriprodukt, og at det derfor bliver det, vi skal lægge os efter. Man har i nogen grad fundet erstatning for smør gennem margarinen, men heldigvis ikke for mælken. Man er tværtimod begyndt at erstatte sodavand og i nogen grad øl med mælk, dels fordi det smager bedre, i hvert fald efter nogles mening, dels fordi mælken efterhånden er ved at blive et rent produkt, selvom det ikke er rent nok endnu.

Derfor tror jeg, at man, hvis man på grundlag af en 10 år gammel undersøgelse med statens midler opmuntrer til en rationalisering efter en forkert plan, en plan, som går ud på at lave smør og ost, skønt man måske i stedet for skulle have koncentreret sig om at lave drikkemælkscentraler, vil komme til at begræde det.

Jeg vil advare imod, at man lægger sig alt for fast på en bestemt mejeristørrelse som idealet. Et mejeri skal ikke være en fabrik,